

DATOS IDENTIFICATIVOS

Aspectos didácticos e organizativos da educación especial

Materia	Aspectos didácticos e organizativos da educación especial			
Código	O05G110V01908			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	González Fontão, María del Pilar			
Profesorado	González Fontão, María del Pilar			
Correo-e	mpfontao@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O título desta materia é orixinario do Título de Mestre, especialidade de educación Especial, aprobada polo Real Decreto 1440/1991 (B.O.E., DE 11 de outubro). Tamén son orixinarios os seus contidos. Ambas, materia e contidos, son recuperados como materia optativa para o Grao de Educación Infantil. Na Mención de Educación Especial dáse a circunstancia de que esta mención no citado Grao é único nas 50 Universidades españolas que imparten este título. Con ela trataríase de acceder ao coñecemento dos modelos didácticos e organizativos relacionados coas NEAE.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
B2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
B4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
B5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
B9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes

- B12 Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
- C1 Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
- C8 Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
- C9 Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.
- C10 Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
- C11 Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
- C12 Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
- C13 Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e intergeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sostenible.
- C19 Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.
- C20 Valorar a importancia da estabilidade e a regularidade na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso armónico e integral dos estudantes.
- C21 Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
- C22 Atender as necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.
- C23 Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
- C26 Saber analizar os datos obtidos, comprender criticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
- C27 Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
- C28 Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil.
- C29 Valorar a importancia do traballo en equipo
- C30 Participar na elaboración e seguimento de proxectos educativos de educación infantil no marco de proxectos de centro e en colaboración co territorio e con outros profesionais e axentes sociais.
- C31 Coñecer a lexislación que regula as escolas infantís e a súa organización.
- C32 Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.
- C59 Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma.
- C60 Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
- C61 Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensino e aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias necesarias.
- C63 Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
- C64 Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro
- C65 Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes de 0-3 anos e de 3-6 anos.
- C66 Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social.
- C67 Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todos os ensinos descritos.
- D1 Capacidade de análise e síntese
- D2 Capacidade de organización e planificación
- D3 Comunicación oral e escrita
- D6 Capacidade de xestión da información
- D7 Resolución de problemas
- D8 Toma de decisións
- D9 Traballo en equipo
- D10 Traballo nun contexto internacional
- D11 Habilidades nas relacións interpersoais
- D12 Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
- D13 Razoamento crítico
- D14 Compromiso ético
- D15 Aprendizaxe autónoma
- D16 Adaptación a novas situacións
- D17 Creatividade
- D18 Lideranza
- D19 Coñecemento doutras culturas e costumes
- D21 Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
A1 Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil	A1 A3 A5	B1 B9	C1 C27 C30 C67	D1 D10
A2 Capacitar aos docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva	A2	B2	C10 C12 C19 C21	D2 D13
A3 Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos	A2	B3	C8 C9 C22 C26	D7 D8 D12 D17
A4 Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles	A2 A3	B4	C23 C29 C31 C59	D7 D11 D16 D18
A5. Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia	A3	B5 B11	C13 C20 C60	D9 D14 D15
A9 Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	A5	B9	C11 C19 C28	D6 D10 D19
A11 Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes	A4	B11	C61 C63 C64	D9 D13 D15
A12 Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan os colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativo	A3	B12	C32 C59 C65 C66	D3 D8 D21

Contidos

Tema

1. O contexto da Educación Especial. (*)
2. Modalidades didácticas para a atención ás necesidades educativas especiais.
3. Modalidades organizativas para a atención ás necesidades educativas específicas.
4. Os profesionais da Educación Especial.
5. A organización de recursos materiais en Educación Especial.
6. A Familia e a comunidade educativa como axentes de integración.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	6	25	31
Presentación	10	20	30
Traballo tutelado	18	25	43
Resolución de problemas	15	25	40
Cartafol/dossier	1.5	2.5	4
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	A través desta metodoloxía farase a presentación dos temas lxicamente estruturados coa finalidade de facilitar información organizada seguindo criterios adecuados á finalidade dos mesmos. Consistirá na exposición verbal por parte do profesor dos contidos da organización escolar. Así mesmo, esta metodoloxía é propicia para a participación dos estudantes a través da formulación/contestación de preguntas, exposición de puntos de vista, etc.

Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Traballo tutelado	O estudante elabora un documento sobre a temática da materia, investigación, memoria, resumos de lecturas, etc. Inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Resolución de problemas	Resolver os exercicios ou problemas propostos desenrolando solucións adecuadas mediante a aplicación de procedementos de transformación da información e reflexionando e interpretando os coñecimentos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Durante a realización das metodoloxías de titoría, estudo de casos e realización de proxectos, os mesmo que durante a realización de portafolios/dossieres e traballos; é dicir, durante o tempo en que se realizan estas actividades prestarase a atención adecuada aos estudantes ao obxecto de atender e resolver as súas dúbidas referidas á materia de organización do centro escolar.
Presentación	Realizarase en tutorías individuais e/ou grupais sobre os aspectos mais relevantes da temática abordada.
Traballo tutelado	Realizarase en tutorías individuais e/ou grupais sobre o contido do traballo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	Dossier de traballos de aula e traballos monográficos tutelados, exposición, ...	50	A4	B2	C8	D2
			A5	B3	C10	D3
				B4	C13	D6
				B11	C19	D7
					C20	D12
					C21	D13
					C22	D14
					C23	D16
					C26	D17
					C29	D21
					C59	
					C61	
					C63	
		C66				
		C67				
Resolución de problemas	Resolución de exercicios ou problemas con solucións adecuadas	20	A1	B1	C1	D3
			A2	B2	C9	D7
			A3	B5	C11	D8
				B12	C12	D9
					C21	D10
					C28	D11
					C30	D12
					C32	D13
					C60	D17
					C63	D18
		C64	D19			
		C65				
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba con base nos contidos fundamentais da materia	30	A1	B1	C11	D1
			A4	B3	C23	D3
			A5	B9	C27	D6
					C28	D12
					C31	D13
		C66	D15			

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cráterios para superar a materia:

- Alumnado asistente: enténdese por alumnado asistente aquel que asiste con regularidade ás clases (mínimo un 80%). Este deberá participar nas modalidades indicadas no apartado de Avaliación e será condición indispensable para superar a materia obter no exame a metade da puntuación.

- Alumnado non asistente: enténdese por alumnado non asistente aquel que non asiste con regularidade ás clases (falta

máis dun 20%). Este deberá realizar un exame no que entran todos os contidos da materia, incluídos os abordados nos traballos prácticos. Será condición indispensable para superar a materia obter como mínimo 5 puntos.

Segunda convocatoria:

As competencias non adquiridas na primeira convocatoria serán avaliadas na segunda (xullo). De non superar esta última convocatoria non se gardarán as puntuacións obtidas. Responde ás mesmas esixencias e probas realizadas na primeira convocatoria.

As datas oficiais de exames poden consultarse na web da Facultade no espazo datas exame.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Lozano, J., Cerezo, M. C., y Alcaraz, S., **Plan de atención a la diversidad**, Alianza Editorial, 2015

Moya, E.C.; Moya, J.M. & El Homrani, M., **El aula inclusiva. Condiciones didácticas y organizativas**, 8 (3), 2015

Bibliografía Complementaria

AA.VV., **La intervención en educación especial: propuestas desde la práctica**, CCS, 2006

Castillo-Briceño, C., **Posicionando la educación inclusiva: Una forma diferente de mirar el horizonte educativo**, 39(2), 123-152, 2015

Del Mar Bernabé, M., Alonso, V., y Bermell, M. Á., **Evolución de la terminología relacionada con la atención a la diversidad a través de las diferentes reformas legislativas en España**, 70(1), 79-96, 2015

Echeíta, G., **Inclusión y exclusión educativa. De nuevo voz y quebranto**, 16 (2), 99-118, 2013

Guasp, J. J. M., Ramón, M. R. R., y De la Iglesia Mayol, B., **Buenas prácticas en educación inclusiva**, 34(1), 31-50, 2016

Ministerio de Educación, **Actuaciones de Éxito en las Escuelas Europeas**, 2011

Rojas, G. A. S., **De la anomalía a la discapacidad, una larga historia de exclusión social: de la muerte, al destierro y el repudio, a la inclusión educativa**, 3(1), 2016

Sola, T.; López Urquizar, N. Cáceres, M.P., **Perspectivas didácticas y organizativas de la Educación Especial**, Grupo Editorial Universitario, 2006

Salimbeni, O., **Escuela y Comunidad: participación comunitaria en el sistema escolar**, 17, 2011

Seijo, D., **Educación especial, competencias docentes para atención de alumnos con necesidades específicas de apoyo educativo: formación y recursos didácticos**, Port-Royal Ediciones, 2008

Simón, C., Giné, C. y Echeita, G., **Escuela, familia y comunidad: Construyendo alianzas para promover la inclusión**, 10(1), 25-42, 2016

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Manterase o uso da plataforma Fatic como reforzo para garantir o acceso do alumnado aos contidos docentes e o despacho virtual. A actividade docente e as metodoloxías integradas desenvolveranse a través de Campus Remoto.

* Metodoloxías docentes que se modifican

A actividade docente impartirase a través de Campus Remoto. Non hai cambios respecto de actividades prácticas e metodoloxía docente.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Despacho virtual do profesorado da materia

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

Non hai cambios respecto da guía docente

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe
Non hai cambios respecto da guía docente

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Non hai cambios respecto da guía docente

* Probas pendentes que se manteñen

Non hai cambios respecto da guía docente

* Probas que se modifican

Non hai cambios respecto da guía docente

* Novas probas

* Información adicional
